

Ján Kočí - sedemdesiatnik

Ján Kočí is 70 years old

Dejiny píšú ľudia..., hýbu nimi hlavne tí, čo majú a mali plodný život, čo po sebe niečo zanechajú. U ornitológa a ochrancu prírody sú to publikované pozorovania, články, ochrannárske činy, aktivity na odborných, vedeckých a ochrannárskych podujatiach a v neposlednom rade aj fotodokumentaristika. Takým je aj náš jubilant. Až teraz si uvedomujem Jankov vek, a u neho určite platí, že je to len číslo, v teréne s kamerou je temer denne, ak práve niekomu nepomáha. Narodil sa 20.12.1954 v Trstenej, okres Dolný Kubín a tak rané detstvo strávil v lone oravskej prírody, kde bol otec chatárom v Oraviciach. Po štyroch rokoch sa presťahoval s rodičmi do Piešťan, známych intenzívnymi ornitologickými aktivitami a odborníkmi. Tu je stále mimoriadne aktívny nielen ako ornitológ, ale aj na poli ochrany a tvorby životného prostredia, za čo dostal v roku 2022 Cenu primátora a bol zapísaný do zoznamu významných osobností mesta Piešťany. Ornitológii sa začal venovať asi od svojich desiatich rokov, kedy sa zoznámil s ornitológom Viliamom Kubánom, s ktorým v tom čase (1964 – 1970) trávil veľa času pri pozorovaní a krúžkovaní vtákov. Neskôr začal spolupracovať aj s Pavlom Kaňuščákom a Michalom Šnajdarom (do r. 1980) a neskôr s mnohými ďalšími ornitológmi po celom Slovensku. Je autorom viacerých ornitologických publikácií, známe sú jeho viaceré práce o druhu *Lanius excubitor*, *Motacilla flava*, *Luscinia luscinia*, *Lanius senator*, *Certhia brachydactyla*, hniezdnej biológii, potravinnej ekológii. Zistil aj prvý výskyt *Oenanthe deserti* na Slovensku. Významne prispel k poznaniu hniezdného správania *Mergus merganser* v urbánnom prostredí. Jeho trpezlivá práca sa

odrazila aj v zistení viacnásobného hniezdenia a štúdiu správania leucistickej samice *Turdus merula*, keď za výskumom do Žiliny počas 36 návštev spravil počas roka 2024 viac ako 8 tisíc kilometrov. Známe sú jeho vynikajúce dokumentačné fotografie, pričom fotografií sa začal viac venovať až po r. 2008. Pravidelne zapisuje svoje pozorovania do databázy www.birding.sk. Zúčastňuje sa pravidelne u nás i v Českej republike na stretnutiach ornitológov, na ornitologických a ochrannárskych táboroch na Oravskej priehrade, Kubínskej holi, na Poiplí, na členských akciách SOS/BirdLife Slovensko. Janko vyráža za vtákmi na rôzne lokality nielen u nás, ale aj vo svete. Takto sa zúčastnil expedície napr. do Ománu v r. 2018, do Maďarska na Hortobágy

Obr. 1. V roku 2022 bol Ján Kočí (v strede) vyznamenaný za svoju činnosť na poli ochrany a tvorby životného prostredia Cenou primátora (vpravo) a zápisom do zoznamu významných osobností mesta Piešťany (Foto: archív J. Kočího).

Fig. 1. In 2022, Ján Kočí (center) was honored for his activities in the field of environmental protection with the Mayor's Award (right) and inclusion in the list of prominent personalities of the city of Piešťany (Photo: J. Kočí archive).

Obr. 2. V období výskumu *Mergus merganser* s T. Krištínom v Piešťanoch, Jún 2023 (Foto: E. Ďurišová).

Fig. 2. During the time of *Mergus merganser* research with T. Krištín in Piešťany, June 2023 (Photo by E. Ďurišová).

(2014, 2016, 2018) a Rakúska (2015 a 2017). S priateľom Jurom Schuchmannom ma prišli pozrieť do terénu na Podpoľanie, aby mi pomohli s dohľadávaním nových hniezd a párov. Kontrolovali spolu tiež lokality červenákov v oblasti Liptova. Spolupracovali sme na biológii viacerých druhov, na kórovníkovi krátkoprstom, strakošovi červenohlavom, potápačovi veľkom i na leucisme drozda čierneho, a výsledky nezostali len v šuflíku. Keď sme v podvečer po Zoologických dnoch v Ostrave vo februári dostali nápad, navštíviť Kozmické ptačí louky, Janči bol okamžite za a zažili nádherné západy slnka s vodným vtáctvom.

Janko, tešíme sa na všetky Tvoje aktivity a výsledky a „ad multos annos“.

Tono Krištín

S Jankom sa poznáme od detstva. Zblížil nás spoločný záujem o vtáky, mali sme spoločných učiteľov, Viliama Kubáňa, Miška Šnajdara a Pavla Kaňuščáka, ktorí okrem toho, že boli vynikajúci ornitológovia, boli zároveň aj chovateľmi európskych a exotických vtákov. Boli pre nás veľkou inšpiráciou, pre Jana skôr terénnou prácou, ja som viac inklinoval k chovateľstvu. Neskôr som s Janom občas chodil do terénu, na pozorovanie vtákov,

pomáhal som mu pri mapovaní a odchytoch strakoša veľkého. On mi pomáhal pri starostlivosti o mojich chovancov, hlavne pri smýkaní hmyzu potrebného pri kŕmení mláďat. Pri našich debatách o vtákoch padla reč aj na červenáka karmínového. Nikto z nás ho nikdy nevidel, jediný Mišo Šnajdar našiel hniezdo niekde v okolí Ostravy. Slovo dalo slovo a začiatkom mája sme vyrazili do terénu. Navštívili sme nespočet horských dolín, najzdili sme stovky kilometrov, prehrávali volanie a spev červenákov. Bez výsledku. Po čase nám Tono Krištín odporučil, že treba hľadať až v druhej polovici mája a máme to vyskúšať v okolí Liptovskej Mary. Moc sme neverili, že budeme úspešní, ale prečo to neskúsiť. Jazdili sme autom po cestách a cestičkách okolo jazera, otvorené všetky okná a čakali sme vytúžené „fiú, fiú, fiú“. Nabehali sme veľa kilometrov, keď sme ho začuli: „fiú, fiú, fiú“, „Zastav!“, zakričal Jano. Skočil som na brzdu, auto prudko zastavilo a my sme začuli škripanie brzd a pneumatík. Vodič auta, ktoré išlo za nami, stihol zastaviť len niekoľko centimetrov od nášho nárazníka. Z auta vyskočil rozhorčený mladík a častoval nás nevyberaným slovníkom. Janko s kľudom vystúpil z auta a hovorí mi „Čo ti ešte nikdy nezdochlo auto?“. Mladík neveriaccky pokrútil hlavou a odišiel. Ešte v ten deň sme chytili a krúžkovali štyroch samcov červenákov. Tak sa začala naša expedícia „*Carpodacus*“, neskôr sme si s humorom hovorili: „Len aby nám auto nezdochlo“.

Janko do ďalších rokov ti želim hlavne veľa zdravia, šťastia, dobré svetlo. Len aby ti auto nezdochlo.

Juraj Schuchmann

Vďaka Jankovi Kočímu mám nafotografovaných viacero druhov najmä vodných vtákov, ktoré sa vyskytli na Sĺňave pri Piešťanoch. Som mu vďačný za promptné upozornenie na výskyt ladoviek dlhochvostých či turpanov tmavých a iných druhov, vrátane okamžitej ochotnej pomoci s dopravou, keď som mal práve pokazené auto.

Verím, že sa budeme spolu stretávať v zdraví nielen v teréne ešte mnoho rokov!

Stano Harvančík

Janka Kočího poznám už dlhšie, predovšetkým ako zanieteneho terénneho ornitológa, vynikajúceho spoločníka so zmyslom pre humor a ako človeka, ktorý je vždy prívetivý a priateľský. Patrí k dlhodobo veľmi aktívnym slovenským ornitológom a tiež i vynikajúcim fotografom vtáctva. Bol pri zrode stránky www.birding.sk, kde aktívne trvale prispieva nielen zaujímavými pozorovaniami operencov ale i veľmi kvalitnými fotografiami, predovšetkým z okolia Piešťan, kde dlhoročne pôsobí. V minulosti sa aktívne venoval i výskumu operencov na východoslovenskej nížine, ale je známy i svojim vzťahom ku červenákom karmínovým (*Carpodacus erythrinus*) ktoré sledoval a dokumentoval na severnom Slovensku. V minulosti sa venoval i výskumu strakošov červenohlavých (*Lanius senator*) a strakošov veľkých (*Lanius excubitor*), spektrum jeho cieľových druhov stále rastie.

Je skromný človek, za ktorého hovoria jeho ornitologické výsledky hlavne z oblasti faunistiky, pričom sa vyznačuje veľmi ľudským prístupom a rád sa púšťa na ornitologických stretnutiach a zrazoch do rôznych debát, pričom rád diskutuje i s mladšou ornitologickou generáciou. Vždy sa rád v ornitologickom kruhu podelí o svoje zážitky z prírody, zaujíma sa vždy živo i o výsledky z terénu ostatných kolegov a kolegýň. Ako ho poznám, vždy mal

Obr. 3. Z krúžkovacej akcie v Malých Bieliciach v r. 2022. Z prava do ľava J. Kočí, L. Šnirer, S. Harvančík (Foto archív S. Harvančíka).

Fig. 3. From ringing site in Malé Bielice in 2022. From right to left J. Kočí, L. Šnirer, S. Harvančík (Photo S. Harvančík archive).

priateľskú povahu, je veľmi dobrým rozprávačom ale i zabávačom a humoristom, má rád spoločnosť. Pre Janka je typickou črtou i veľmi džentlmenký prístup ku ženám, ktoré má vo veľkej úcte.

Jankovi želáme pri príležitosti jeho 70-tyk veľa zdravia, šťastia a veľa pekných chvíľ v prírode a s fotoaparátom a ďalekohľadom vždy po ruke....

Jozef Lengyel

Obr. 4. Ornitologické stretnutie Divín, 17. 12. 2016 (Foto: archív Mariana Mojžiša).

Fig. 4. Ornithological meeting Divín, Dec 17, 2016 (Photo: Marian Mojžiš archive).

Meno Jano Kočí som poznal z prác a údajov, ktoré publikoval v ornitologickom časopise Tichodroma a zo stránky birding.sk. Osobne sme sa spoznali na zvolenskej konferencii Aplikovaná ornitológia v septembri 2013 a hneď v decembri toho roku sa Janko prvýkrát zúčastnil aj koncoročnému stretnutiu ornitológov na Ružinej, ktoré sme s Dušanom Kerestúrom organizovali a ktorého sa stal pravidelným účastníkom – v decembri 2014 tam oslávil v kruhu svojich kamarátov aj svoju 60 – tku. Stretávame sa spolu niekoľkokrát ročne na ornitologických táboroch a podujatiach a vždy je o čom debatovať, zasmiať sa spolu. Spomeniem napr. návštevu hromadného nocoviska piniek severských *Fringilla montifringilla* v mrazivom februári 2017 pri Klenovci, keď sme sa večer po návrate z nocoviska na izbe ubytovne niekoľkí márne pokúšali zdolať Janka (niekdajšieho majstra v plávaní) v pretláčaní rukou. Vďaka svojmu odhodlaniu, trpezlivosti, podrobnej dokumentácii a vyčerpávajúcemu množstvu návštev v teréne detailne spoznal život viacerých vtáčích druhov – počas stretnutí a telefonátov sme spolu častejšie diskutovali napr. o kôrovníkoch krátkoprstých *Certhia brachydactyla*, trasochvostoch žltých *Motacilla flava* či ľabtuškách červenohrdých *Anthus cervinus*. Roky

chýbalo v mojom archíve jedno číslo (14/2001) časopisu Tichodroma a práve vďaka jubilantovi sa stala táto zbierka kompletnou, keď mi 17. 6. 2023 chýbajúci ročník daroval na Ipelskom ornitologickom tábore pri Tešmáku.

Janko, do prichádzajúcich rokov Ti želim pevné zdravie a nové nápady, ktorých úspešná finalizácia v Tvojom podaní prispeje k odhalieniu ďalších tajomstiev života našich operencov.

Marian Mojžiš

Podobne ako Marian aj ja som Janka spoznal na ornitologickej konferencii vo Zvolene. Už dávno predtým mi jeho meno rezonovalo buď v literatúre pri článkoch o niektorých jeho obľúbených druhoch (*Lanius excubitor*, *Carpodacus erythrinus*, *Motacilla flava*...) alebo z online priestoru jednotlivých databáz. Bol som veľmi rád, keď sme sa lepšie spoznali a stal sa neoddeliteľnou súčasťou našich stretnutí na mnohých ornitologických akciách v teréne alebo na rôznych konferenciách. Cením si na ňom viacero jeho vlastností, ktoré veľa ľuďom chýbajú. Spomeniem napr. priamosť, neváha človeku povedať, čo si myslí aj keď to nemusí byť práve príjemné, s tým pravdaže súvisí odvaha. Pri jeho práci v teréne obdivujem jeho zanievanie a vytrvalosť, bez ktorého by nikdy nemal také cenné výsledky. Dá sa povedať, že keď sa do niečoho zahryzne tak nepustí 😊. Musím spomenúť aj jeho záľubu v dokumentačnej fotografii, kedy detailne zaznamenáva správanie rôznych druhov vtákov v ich prirodzenom prostredí (napr. podrobný neinvazívny rozbor potravy *Saxicola rubicola*, *Sylvia communis*...). Je to vlastne len nedávno keď sme na Ružinskej priehrade oslavovali jeho 60ku a už je tu 70ka, prešlo to ako voda. Dúfam, že ešte veľmi dlho nás bude zabávať jeho historkami z minulosti a zásobovať nás radami v budúcnosti, ...

...všetko najlepšie a veľa zdravia Janko !

Dušan Kerestúr

Obr. 5. J. Kočí s ornitologickým dorastom na lokalite Kozmické ptáčí louky pri Ostrave, 9.2.2024 (vľavo T. Jauschová v strede Z. Lehká). (Foto: A. Krištín)

Fig. 5. J. Kočí with young ornithologists generation at Kozmické ptáčí louky meadows near Ostrava, Feb 9, 2024 (left T. Jauschová, centre Z. Lehká) (Photo by A. Krištín).

Došlo: 10.12.2024

Online: 1.1.2025